Quddiem l-Arbitru ghas-Servizzi Finanzjarji

Kaz Nru. 105/2017

PQ ('l-ilmentatrici')

vs

All Invest Company Ltd. **(C 22239)**

('il-provditur tas-servizz')

Seduta tas-27 ta' Mejju 2019

L-Arbitru,

Ra l-ilment fejn l-ilmentatrici tghid li garrbet telf ta' €7,035.20, meta l-provditur tas-servizz ma spjegalhiex ir-riskji involuti fl-*SNS Subordinated Bond 2020* (*SNS*) u ma kellux jinvestilha flusha fih.

Illi, peress li hija kienet digà garrbet telf minn xi investimenti precedenti, hija riedet tinvesti fi prodott fejn il-kapital ikun garantit. Hija ffirmat id-dokumenti li ntalbet tiffirma peress li inghatat l-assikurazzjoni li dawn il-*bonds* kienu *bonds* sikuri.

L-arrangament kien li hija kellha tircievi l-imghaxijiet fuq l-investiment kull sena.

Peress li hija ma kinetx tifhem fl-investimenti, kien it-tifel taghha li kien imexxiha u anke kien hu li kkuntattja lil Gottfried Catania biex jghidilhom kif kien sejjer il-prodott. Dan gara ghaliex fl-2012, semghet li *All Invest* kienet tilfet hafna flus fuq investimenti li kienet ghamlet lill-klijenti taghha u anke li kienu fethulha kaz il-Qorti.

Gottfried Catania accerta lil binha li dak il-kaz ma kellu x'jaqsam xejn mal-kaz t'ommu.

Fis-26 t'Awwissu 2013, irceviet ittra minghand *All Invest* fejn infurmawha biex tittrasferixxi l-*holdings* li kellha ma' *Sparkasse Bank* li kellu *holding account* tal-klijenti u, peress li ma kinetx tifhem f'dawn l-affarijiet, iffirmat dik l-ittra.

Meta fl-2014 intbaghtet *email* minn binha lil Gottfried Catania, dan irrispondih li hu ma kienx ghadu jahdem ma' *All Invest* ghaliex kienet ghalqet u ma setax jiccekkja l-investiment li kellha ommu, però, kien jaf li l-*SNS* kien mar hazin u l-Gvern Olandiz kien innazzjonalizza l-Bank u gie ordnat jikkumpensa lill-investituri, imma kien appella u kienu qed jistennew l-ezitu tal-Appell fil-Qorti Olandiza. Qallu wkoll li jekk ikun hemm xi zviluppi, *Sparkasse Bank* kien jinfurmahom.

Minn dakinhar qatt ma semghet xejn u issa indunat li l-provditur tas-servizz kien ingannaha ghax mhux biss kien qiesha bhala '*experienced investor*' imma wkoll ghaliex hija riedet investiment sikur u l-*SNS* ma kienx.

Illi minkejja li l-avukat taghha kien kiteb lil *All Invest*, din ma kinetx wiegbet ghall-ittra taghha, u sad-data tal-ilment ma kienet hadet xejn mill-flus li investiet.

Il-kumpanija kienet hadet vantagg mill-fiducja li l-ilmentatrici kienet tathom.

Qieghda titlob li tinghata s-somma ta' €7,035.20, li hija tilfet u l-imghax fuqhom.

Ra r-Risposta tal-Provditur tas-Servizz li tghid:

1. Illi, preliminarjament u minghajr pregudizzju ghall-eccezzjonijiet ohrajn, in kwantu illi nonostante t-talbiet fl-ilment, il-mertu tal-ilment proprju huwa dikjarat li huwa:

    i. *SNS Subordinated Fund* ta' €7,035 flimkien mal-imghax, liema investiment sar fit-12 ta' Awwissu 2011.

    Ghalhekk jigi eccepit illi l-esponenti ma hiex il-legittimu kuntradittur tal-ilmentatrici u l-eccepjenti m'ghandha ebda kontroll u lanqas ma tiggestixxi hija l-investimenti *de quo* peress illi l-esponenti hija biss intermedjarju u, ghaldaqstant, ma tistax tinzamm responsabbli ghal kwalunkwe telf ta' investimenti li setghu ingarrbu;

2. Illi minghajr pregudizzju ghall-premess, l-azzjoni odjerna hija preskritta *ai termini* tal-Artikolu 2153 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta;

3. Illi preliminarjament u minghajr pregudizzju ghall-premess, l-azzjoni odjerna hija perenta *ai termini* tal-Artikolu 1222(1) tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta, in kwantu jidher illi l-ilment odjern jittratta allegazzjoni li l-kunsens tal-ilmentatrici ttiehed b'xi qerq jew li ma kinux informati bin-natura u riskji tal-investimenti b'tali mod li kieku ma kinux jidhlu ghalihom;

4. Illi l-ilmentatrici kienet giet ikklassifikata bhala investitur b'esperjenza. Tant hu hekk li fl-ewwel paragrafu tal-ispjega tal-ilment taghha hija tiddikjara li gja kellha esperjenza qabel u gja kienet garrbet telf ta' investiment. Kienet konsapevoli li fl-investimenti hemm ir-riskji, liema riskji necessarjament jirreferu ghal telf possibbli ta' kapital, u ghandha terfa' r-responsabbiltajiet taghha qua investitur billi terfa' l-piz tat-telf allegatament subit, liema telf ghad irid jigi ppruvat sal-grad rikjest mil-ligi;

5. Illi, minghajr pregudizzju ghall-eccezzjonijiet l-ohra, l-ilment odjern jidher illi huwa bbazat fuq allegazzjoni li l-ilmentatrici ma gietx infurmata illi l-kapital mhux garantit – intant l-ilmentatrici ma ssostnix illi hija garrbet xi telf – ma hux mifhum ghalhekk ezattament l-ilment x'inhu – haga li l-ilmentatrici trid ticcara u, ghaldaqstant, l-eccepjenti tirriserva minn issa illi tressaq eccezzjonijiet ulterjuri skont il-kaz kemm-il darba l-ilmentatrici ssostni li l-ilment taghha huwa xi haga differenti mill-kwistjoni ta' tehid ta' kunsens;

6. Illi, minghajr pregudizzju ghall-eccezzjonijiet l-ohra, in-nazzjonalizzazzjoni tal-*SNS NV Bank*, u/jew l-esproprju tal-investiment *de quo* bit-telf li dan gab mieghu ghandu jitqies bhala *'casus'*;

7. Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Sema' lill-partijiet

Ra l-atti kollha tal-kaz

Jikkonsidra:

Eccezzjonijiet Preliminari

Eccezzjoni li l-Provditur tas-Servizz mhux il-Legittimu Kontradittur

Il-provditur tas-servizz jghid fir-risposta tieghu li galadarba l-ilmentatrici qed tghid li garrbet telf fuq il-kapital fl-*SNS,* il-provditur tas-servizz mhux il-legittimu kontradittur peress li ma kienx hu li ggestixxa l-investiment u kien biss intermedjarju.

L-Arbitru ma jistax jilqa' din l-eccezzjoni ghaliex l-ilment mhuwiex li l-provditur tas-servizz iggestixxa hazin l-investiment imma li l-provditur tas-servizz biegh lill-ilmentatrici prodott hazin ghaliex ma kienx addattat ghar-riskji li riedet tiehu; u kien ingannaha meta hi riedet prodott b'kapital sikur u l-prodott li inghatalha ma kienx b'kapital garantit.

M'hemm l-ebda dubju li kien hemm relazzjoni guridika bejn l-ilmentatrici u l-provditur tas-servizz. Kemm mill-korrispondenza li ghaddiet bejn il-partijiet, kif ukoll mid-dokumenti esebiti bhall-*Purchase Contract Note* u l-*File Note,* tirrizulta relazzjoni guridika bejn il-partijiet. Ghalhekk m'hemmx dubju li l-provditur tas-servizz huwa l-legittimu kontradittur.

Il-provditur ma ressaq l-ebda provi biex jissustanzja din l-eccezzjoni.

Ghal dawn ir-ragunijiet, din l-eccezzjoni qieghda tigi michuda.

Eccezzjonijiet ta' Preskrizzjoni

Il-provditur tas-servizz qed jecepixxi l-preskrizzjoni *ai termini* tal-Artikoli 1222(1) u 2153 tal-Kodici Civili.

L-Artikolu 1222(1) huwa bazikament immirat meta ssir azzjoni ghar-rexxissjoni ta' obbligazzjoni.

Dwar il-preskrizzjoni a bazi tal-Artikolu 1222(1) tal-Kodici Civili, il-ligi tipprovdi li:

'*L-azzjoni ghal rexxissjoni minhabba vjolenza, zball, ghemil doluz, stat ta' interdizzjoni, jew nuqqas ta' età, taqa' bil-preskrizzjoni eghluq sentejn (2). Dan jghodd ukoll ghar-rexxissjoni ta' obbligazzjonijiet minghajr kawza, jew maghmulin fuq kawza falza.'*

Din il-preskrizzjoni ma tapplikax ghal dan il-kaz ghaliex mhix tintalab rexxissjoni ta' obbligazzjoni u, ghalhekk, qed tigi michuda.

L-eccezzjoni l-ohra hija bbazata fuq il-preskrizzjoni *ai termini* tal-Artikolu 2153 tal-Kap. 16.

Il-Qrati taghna irritenew li din il-preskrizzjoni tapplika biss fejn hemm htija akwiljana indipendenti mit-twettiq ta' obbligazzjoni kuntrattwali:

Fis-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Civili fl-ismijiet '***Improved Design Limited vs Dr. Michael Gialanze'***,[1] il-Qorti spjegat:

'Illi ghall-finijiet ta' preskrizzjoni, il-ligi taghraf tliet ghamliet ta' azzjoni ghad-danni, u jigifieri: (a) azzjoni dwar hsarat imnissla minn ghamil li jikkostitwixxi reat, f'liema kaz, iz-zmien tal-preskrizzjoni huwa dak imfisser mil-ligi biex issir l-azzjoni kriminali dwar l-istess reat; (b) azzjoni ghall-hsarat imnisslin minn delitt jew kwazi-delitt (l-hekk imsejha culpa aquiliana), f'liema kaz il-preskrizzjoni hija ta' sentejn (principju rifless fl-artikolu 2153 tal-Kodici Civili); u (c) azzjoni ghall-hsarat imnissla minn nuqqas ta' twettieq ta' obbligazzjoni li mhix imfissra f'att pubbliku, f'liema kaz il-preskrizzjoni hija dik ta' hames (5) snin …….

Illi l-fattur li jsejjes il-htija akwiljana (jew dik li titnissel barra r-rabta kuntrattwali) huwa dak li l-persuna hija obbligata li, f'ghamilha, ma tikkawzax hsara jew dannu lil haddiehor taht il-principju tan-neminem laedere……….

Illi huwa maghruf ukoll li mhux kull hsara li tiggarrab waqt jew minhabba l-mod kif ikun twettaq kuntratt twassal ghall-htija kuntrattwali. Jista' jkun li nuqqas jaghti lok xorta wahda ghal htija akwiljana, minkejja li jkun sehh waqt u bis-sahha ta' rabta kuntrattwali.

Ghalhekk, biex hsara mgarrba waqt it-twettiq ta' kuntratt titqies li hija akwiljana u mhux kuntrattwali, ***jehtieg jintwera li tali hsara ma jkollha x'taqsam xejn mar-relazzjoni kuntrattwali ezistenti bejn il-partijiet.***[2]

Illi, ghalhekk, il-preskrizzjoni ta' sentejn imsemmija fl-artikolu 2153 tal-Kodici Civili, minbarra li ma tapplikax ghall-hsara mahluqa minn ghamil li jikkostitwixxi reat, lanqas ma tapplika fejn l-allegata hsara titnissel minn ksur ta' patt kuntrattwali jew obbligazzjoni li tixbahha.'

---

[1] Deciza fid-19 ta' Mejju 2005

[2] *Bold* tal-Arbitru

Fil-kaz odjern, il-provditur tas-servizz biegh prodott finanzjarju u dahal f'rabta kuntrattwali mal-ilmentaturi, kif jirrizulta mill-*Purchase Contract Notes* u dokumenti ohra bhall-ircevuta u l-*Interest Advices*, liema kuntratt huwa ta' natura specjali peress li min bieghu huwa *License Holder* tal-*MFSA* u, ghalhekk, japplikaw ghalih regolamenti specjali kif ser jintqal aktar 'il quddiem f'din id-decizjoni.

Kif gie deciz mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili[3] ghal kazi bhal dak odjern, ma tistax tapplika l-preskrizzjoni ibbazata fuq *culpa aquiliana* imma tapplika l-preskrizzjoni fejn hemm tnissil minn obbligazzjoni kuntrattwali jew, kif iddecidiet il-Prim'Awla tal-Qorti Civili,[4] '*wahda li tixbahha'*.

Barra minn hekk, ma ngabet l-ebda prova mill-provditur tas-servizz dwar din l-eccezzjoni, kif ghandu jaghmel min jaghti eccezzjoni bhal dik ta' preskrizzjoni, li l-intenzjoni tkun li twaqqaf il-kaz.

L-eccezzjonijiet dwar preskrizzjoni qed jigu michuda.

Dwar il-hames eccezzjoni, l-ilment huwa wiehed car u, ghalhekk, m'hemm xejn hazin kif tressaq. Tant huwa hekk, li l-provditur tas-servizz ghamel risposta dettaljata biex iwiegeb l-istess ilment u, matul il-proceduri tal-kaz, qatt ma gab xi prova jew ressaq xi ilment dwar dan u, ghalhekk, din l-eccezzjoni qed tigi michuda.

L-ahhar eccezzjoni tghid li l-kaz tal-*SNS* ghandu jitqies bhala *casus.* Dwar din l-eccezzjoni ma ngabet l-ebda prova u, kif deciz mill-Qrati taghna, min jallega l-*casus* irid jipprova li dan sehh verament u li, f'dan il-kaz, il-provditur tas-servizz ma kkontribwixxa bl-ebda mod ghalih.

Kif ser jigi ikkunsidrat fil-mertu, l-ilment huwa dwar jekk kellux jinbiegh dan il-prodott lill-ilmentatrici u dwar l-agir tal-provditur tas-servizz fil-konfront taghha, u mhux x'gara mill-prodott wara li nbiegh.

Ghalhekk din l-eccezzjoni qieghda wkoll tigi michuda.

---

[3] *Roland Darmanin Kissaun vs GlobalCapital Financial Management Ltd*, PA, 1/06/2017 u kkonfermata mill-Qorti tal-Appell f'sentenza fl-istess ismijiet tad-29 ta' Marzu 2019
[4] '*Improved Design Limited vs Dr. Michael Gialanze'*, deciza fid-19 ta' Mejju 2005

Fil-MERTU

L-Arbitru jrid iqis l-ilment b'referenza ghal dak li, fil-fehma tieghu, huwa gust, ekwu u ragonevoli fic-cirkostanzi partikolari u merti sostantivi tal-kaz.[5]

Biex jasal ghall-konkluzjonijiet tieghu, l-Arbitru ser iqis il-verzjoni tal-partijiet, janalizza l-prodott , iqis id-dokumenti esebiti u jara jekk il-prodott mibjugh kellux jinghata lill-ilmentatrici filwaqt li jqis il-kondotta tal-provditur tas-servizz waqt li kien qed jinghata s-servizz.

Il-Verzjoni tal-Ilmentatrici

L-ilmentatrici qalet fl-*affidavit* taghha[6] illi hija investiet fl-*SNS* ghax kien Gottfried Catania li hajjarha tinvesti fih. Dan sar fil-prezenza ta' binha, XQ, li kien jiehu hsieb kollox hu fejn jidhlu investimenti. XQ jaf il-fatti ghaliex kien ikun maghha u kien hu li jikkomunika ma' Gottfried Catania. Kien ikun prezenti fil-laqghat kollha li kien ikollha.

XQ xehed illi:[7]

'Jiena nigi t-tifel il-kbir ta' PQ. Jiena kont il-persuna li heggigt lil ommi biex tinvesti. Ommi dak iz-zmien kellha 67 sena. Meta skopriet li tilfet dawn il-flus, kien xi sentejn ilu, haditha bi kbira hafna li anke jien hadtha ghand it-tabib. U li tigi tixhed hawnhekk kienet tghaddi minn trawma ohra.

Nghid kien gie ghandi certu Gottfried Catania, jew cempilli. Kien gie d-dar u kellimi fuq l-All Invest u staqsieni rridx ninvesti u ghidtlu li le ghax dak iz-zmien ma kellix flus x'ninvesti u staqsejtu jridx jitkellem m'ommi u accetta.

Ommi giet ghandi u kienet iltaqghet mieghu. Ommi qatt ma riedet tirriskja l-flus taghha.Tkellimna ma' Gottfried Catania fuq x'tista' tinvesti ommi. Wasalna ghall-konkluzjoni li ommi setghet tinvesti xi flus. Jien u ommi konna staqsejna lil Gottfried Catania, anzi konna dejjem cari mieghu, li l-kapital li tinvesti jrid ikun garantit. Jigifieri, jigri x'jigri, l-flus li tkun investiet tehodhom kollha lura. Dwar dan il-prodott Gottfried Catania kien qalilna li l-kapital hu garantit.

---

[5] Kap. 555, Art. 19(3)(b)

[6] *A fol.* 47

[7] *A fol.* 64 *et seq*

Dwar dokument li qiegħed a fol 11 qed nigi mistoqsi naghrafx dik il-kitba u nghid li la hija kitba tiegħi u lanqas hi t'ommi. Nghid li lil Gottfried Catania fdajnih. Tant fdajtu li ssuggerejtu lil shabi tax-xogħol u rrakkomandajtu ma'nies oħra ghax, fil-fehma tiegħi, dak iz-zmien kien ragel sew.

Dwar id-dokumenti minn a fol 10 sa a fol 16, nghid li l-kitba mhix tiegħi u lanqas t'ommi ghalkemm fl-ahhar hemm il-firma t'ommi.

A fol 12 hemm immarkat f'kaxxa promote and selling. Jien ma kontx nifhem u lanqas ommi ma kienet tifhem xi tfisser promote and sell. Nghid li ma kienx offrielna investimenti ohra imma gab dawn il-karti biex niffirmawhom.

Dwar fol 16 tal-process fejn hemm imnizzel li PQ hija experienced investor, nghid li dak il-punt ma qamx fil-konverzazzjoni; u la dakinhar u lanqas illum la jien u la ommi ma ahna experienced investors.

Nghid li dawn id-dokumenti ommi ma qrathomx u lanqas saret spjegazzjoni taghhom, però, qalilha biex tiffirma u hi ffirmat.

Ma kienx qalilna li nistghu niehdu opinjoni ta' haddiehor ghal dan l-investiment, però, ahna wkoll lanqas ghaddielna minn mohhna biex immorru niehdu parir minghand haddiehor.

Nghid li l-korrispondenza bl-email saret minni ghax ommi ma tafx tuza l-email. Perjodikament, kienet tistaqsini dwar il-flus u kont nibghat lil Gottfried Catania u nistaqsih jekk il-flus ta' ommi kinux ok. Xi drabi kont incempillu u jew ma naqbdux ghax ikun imsiefer, jew gieli ma kienx iwiegeb. Kont nipprova naqbdu, u meta jirnexxili, kien jghidilna li kollox sew.

Fil-fatt, qatt ma tana x'nifhmu li l-affarijiet kienu sejrin hazin; però, darba minnhom ommi semghet li kien hemm kawza kontra l-All Invest, u kont sibt artiklu u bghattu lil Gottfried Catania, u staqsejtu peress li kien deher dak l-artiklu ommi kellhiex ghalfejn tinkwieta. Qalli li dak l-artiklu kien ghal investiment iehor u l-flus tal-mummy kienu kollox sew.

Kien hemm kollega tieghi li qal fuq ix-xoghol li Gottfried Catania kien investielu fi prodott fl-MSV u flok tah bil-4%, tah bit-3% u, ghalhekk, jien aktar bdejt ninkwieta. Imbaghad, ircevejna ittra li kienet datata 27 ta' Gunju 2013, li lill-All Invest l-MFSA kienet haditilhom il-licenzja. Din baghtuhielna l-All Invest iffirmata

minn Wallace Falzon. Din l-ittra qed tigi esebita bhala Dok AB, fejn qalulna biex niffirmaw u ahna minghalina li l-flus se jghaddu ghand Sparkasse Bank.

Imbaghad, minghand Sparkasse Bank ircevejna bhal donnu li rcevew l-affarijiet u dan kien fl-20 ta' Settembru 2013, u minghalina li l-investiment kien ghand Sparkasse Bank.

Jien kont kellimt lil Gottfried Catania biex jispjegalna u qalli li m'ghadux ma' All Invest u ma setax itini informazzjoni. Hemm tkellimt ma' Sparkasse Bank u ghall-ewwel ma riedux ituni informazzjoni imma, mbaghad, morna flimkien jien u ommi u kienu spjegawlna li l-flus intilfu. Din kienet l-ewwel darba li ahna skoprejna li l-flus kienu ntilfu. Imbaghad, ahna gibna l-kaz quddiem l-Arbitru ghas-Servizzi Finanzjarji.

Ommi dejjem kienet mara tad-dar. Nghid li kellha xi investiment tal-Lehmans Brothers mal-Bank of Valletta, u peress li dan ma kienx mar tajjeb, dejjem tishaq li l-kapital ghandu jkun garantit halli ma jigrilhiex l-istess.

Nghid li dan l-investiment kien jiehu hsiebu l-bank ghax ommi la taf tixtri, la taf tbiegh, ma taf xejn minn dan. Ommi dak iz-zmien tal-investiment kienet armla, bil-pensjoni, ohti kienet id-dar ma tahdimx u hija kien qed jistudja u ma kellhiex rizorsi ta' flus kbar.

Qed naghmel referenza ghall-email tat-12 ta' Frar 2011, fejn jien kont indikajt investiment bis-7.1%, u jekk wiehed ihares lejn Dok. AC3, dan huwa bis-6.25% - allura jista' jkun ma jkunx l-istess wiehed li ndikajt jien.

***Kontroezami*:**

Nghid li meta kien sar il-meeting u kien hemm ommi prezenti, hi rrakkuntat lil Gottfried Catania minn xiex kienet ghaddiet mal-Lehmans Brothers u qaltlu li trid investiment b'kapital garantit. Dakinhar ma ssemmiex l-SNS u kien issemma' f'xi meeting wara.

Nispjega li ommi digà kellha l-investiment tal-ARM u dan kien meta jien kont laqqajtha ma' Gottfried Catania. Nikkonferma li dak iz-zmien kien issuggerielna l-SNS biss.

Fl-email tat-12 ta' Frar 2011, Gottfried Catania qed jikteb fejn qed jghid li dan kien asset-backed security bhalma kien l-ARM, fejn qed jghid li ommi kien digà

kellha l-ARM allura dan il-prodott kien bhalu, u jekk riedet xi haga li kienet aktar safe kien hemm it-TSB, allura kif jien qed nghid li giet offruta l-SNS biss meta giet offruta l-Lloyds, fejn jirrizulta li Gottfried Catania kien offrieli it-TSB bis-6.5%, u mbaghad, fit-22 ta' Frar, 2011, jiena kont indikajt li ninvesti fis-7.1%, u mistoqsi x'kienet ir-raguni tal-ghazla tieghi, nghid li jien kont ghazilt investiment wiehed mill-iehor bis-7.1% fuq suggeriment ta' Gottfried Catania.

Qed nigi mistoqsi kienx hemm meeting bejn it-12 ta' Frar 2011, fil-11.30, u l-ahhar email tat-22 ta' Frar 2011, fl-15.48, nghid li ma kienx hemm meeting. Il-meeting dwar il-bejgh dwar l-SNS sar wara.'

Il-Verzjoni tal-Provditur tas-Servizz:

Ghall-provditur tas-servizz xehed Gottfried Catania li qal:[8]

'Nghid li dak iz-zmien All Invest kienu jcemplu lin-nies biex jaghmlu l-appuntamenti u lili ghamluli appuntament u tkellimt ma' XQ. Dak iz-zmien, is-Sinjur ma kellux flus x'jinvesti u qalli jekk nistax inkellem lil ommu.

Nghid li jien iltqajt ma' PQ, u dakinhar, fl-ewwel darba kien ukoll prezenti XQ. L-ewwel darba li tkellimna kont issuggerejt diversi investimenti, però, intaghzel l-ARM minn PQ.

Nghid li l-flus kienu ngabru tal-ARM, però, peress li ma ssehhx l-investiment, il-kumpanija baghtet il-flus lura. Jien mort ghandha bil-flus tal-ARM biex nara xi trid taghmel bihom. Ergajna rajna l-investimenti li kont issuggerejt l-ewwel darba u ddecidiet li taghzel il-bond tal-SNS.

Nghid li gieli ghaddiet korrispondenza ma' XQ fuq dan il-kaz. Ma ghandix record ta' xi prodotti li kont issuggerejtilha.

Qed tigi murija lili korrispondenza a fol 62 tal-process, u din hi email li jien bghatt lil XQ fit-12 ta' Frar 2011, fejn spjegajtlu li dan l-investiment li konna ssuggerejna, l-ARM Bond, hu kkonsidrat relatively safe imma jekk trid xi haga aktar safe kellna l-Lloyds TSB bis-6.5%.

[8] *A fol.* 70

Kontroezami:

Jiena ma niftakarx xi ssuggerejt barra l-SNS. Dak iz-zmien, PQ kienet housewife. Fil-fatt, min-notamenti kienet irtirata, kienet pensjonanta. Hi kellha skola sekondarja. Nghid li fil-fatt, hi kellha investimenti ohra qabel barra dan. Kellha complex bond mal-Lehman Brothers. U kellha structured fund tal-HSBC.

Nghid li meta kienet se tinvesti riedet investiment aktar safe milli kellha qabel. Is-servizz kien promotion and selling.

Dwar l-SNS ghidtilha li ghandna bond li huwa subordinated li gejjin minn banek u minn pajjizi fl-Ewropa li ghandhom ratings tajbin; allura, sa dak iz-zmien, kull meta kien ikun hemm problemi fil-banek, il-gvern kien jissapportjahom sakemm jergghu jigu fuq saqajhom, allura, r-riskju kien jidher li mhux gholi. Nghid li bhala dhul kellha €10,000 fis-sena, bejn pensjoni u income iehor li jitqies income baxx.

Ma niftakarx jekk qaltlix li riedet li l-kapital tiehdu kollu lura. Nghid li l-prodott SNS jiena semmejtu. Il-flus li investiet PQ kienu l-istess flus li gew lura mill-ARM u mill-ARM kienet hadet xi haga zghira tal-imghax.

Qed nigi muri minn fol 11 sa fol 16 tal-process, u nghid li din hija l-kitba tieghi fuq dawn id-dokumenti. Jien nistaqsi l-mistoqsijiet u nimla. Nghid li dawn kienu dokumenti standard form.

Qed nigi muri email a fol 63 tal-process, l-email li hija datata 22 ta' Frar 2011, u l-kuntratt hu datat 12 t'Awissu 2011, u qed jinghad lili li dik l-email a fol 63, kienet l-ahhar komunikazzjoni bejnietna, nghid li jien ma niftakarx.'

Analizi tal-Prodott *SNS*

In-*Notes* ***6.25% SNS Bank NV 2010-2020*** (*ISIN: XS0552743048*) (*SNS*) inhargu minn *SNS Bank N.V.* fis-26 ta' Ottubru 2010, b'data tal-maturità 26 ta' Ottubru 2020. Il-kupun kien 6.25% fis-sena. Kellhom *status* ta' *Tier 2 Subordinated*.

L-*SNS Reaal* hija l-*holding company* ta' *SNS Bank* u kumpanija tal-assikurazzjoni *REAAL N.V.* Il-pozizzjoni finanzjarja ta' *SNS REAAL* iddeterjorat matul is-snin b'mod partikolari minhabba l-attività diretta fil-proprjetà minn *SNS Property Finance* li *SNS Bank* kien xtara fis-sena 2005.

Id-diprezzament tal-valur tal-portafoll ta' din is-sussisdjarja wassal biex *SNS* jigi nazzjonalizzat fl-1 ta' Frar 2013 b'digriet mill-istat Olandiz.

Fuq perjodu ta' tliet snin qabel ma kien nazzjonalizzat, l-operat u s-sitwazzjoni finanzjarja ta' *SNS Bank* kienu taht skrutinju minn diversi *rating agencies*. Minn zmien ghal zmien, uhud minn dawn l-agenziji ikkummentaw ta' spiss dwar il-qaghda tal-bank u sahansitra baxxew ir-*ratings* fuq il-bank u l-*bonds* mahruga minnu.

Kienu wkoll qed ibassru li *subordinated bonds* – li l-banek johorgu biex isostnu l-livelli tal-kapital taghhom - jistghu ma jkollhom lil hadd min isostnihom f'kaz li l-bank li jkun qed johrog il-*bond* ma jasalx biex ihallas. *Subordinated bonds* jigu minn tal-ahhar fir-*ranking* f'kaz ta' likwidazzjoni.

Infatti, fil-lista ta' kredituri, jirrenkjaw wara l-gvern u *senior creditors*. Il-fatt li dawn il-*bonds* huma *subordinated* ifisser li huma ta' riskju u mhux tajbin ghal kull investitur. Ir-riskji kienu reali u mhux fuq il-karta biss.

Il-fatt li *SNS Bank* kien *a systemically important bank* fl-Olanda ma kienx ifisser li akkost ta' kollox l-istat kien ser jerga' jaghti sostenn finanzjarju lill-bank wara dak li ghamel fis-sena 2008

Fil-mument li l-bank gie nazzjonalizzat, l-istat kien ghadu ma thallasx kollox minn *SNS* fir-rigward ta' din l-ghajnuna finanzjarja li inghata.

Apparti dan, il-fatt li kien digà wiezen lil *SNS* b'sostenn finanzjarju, kien digà indikazzjoni tal-istat finanzjarju tal-bank. Tant hu hekk, li f'nofs is-sena 2012, il-bank kien habbar li kien qed jesplora possibiltajiet biex isahhah il-pozizzjoni tal-kapital tieghu. Anke f'nofs dik l-istess sena, l-istat Olandiz introduca ligi gdida b'aktar ghodda biex ikun jista' jimmanuvra istituzzjonijiet finanzjarji bi problemi. Huwa veru li hadd ma kien qed ibassar li l-istat kien ser juza din il-ligi ghall-ewwel darba fir-rigward tal-*SNS,* jew inkella jivvaluta ghal zero l-ishma u l-*bonds subordinated* tal-bank.

Imma l-bank kien digà kellu problemi serji qabel ma sar l-investiment fih minn *All Invest Company Ltd.* ghall-ilmentaturi. *Subordinated bond* huwa dejjem meqjus bhala investiment riskjuz.

Kif inbiegh inbiegh dan il-Prodott lill-Ilmentatrici:

Fil-*File Note* esebita,[9] il-provditur tas-servizz jiddikjara li biegh dan il-prodott a bazi ta' *Promotion and Selling* li, fi ftit kliem, ifisser li hu ma kienx qed jaghtihom parir imma kellu biss l-obbligu li jispjegalhom il-karatteristici tal-prodott.

Però, l-ilmentatrici xehdet mod iehor. Hija qalet li ma kinetx persuna tifhem fl-investimenti u kien jehdilha hsieb kollox binha. Binha xehed li la hu u lanqas ommu ma kienu jifhmu xi tfisser '*promote and sell'*.[10]

Jidher car li l-provditur tas-servizz ghazel li jimmarka l-kaxxa ta' *Promote and Sell* sabiex jezonera ruhu u ma jaghmilx is-*suitability assessment* marbut ma' servizz ibbazat fuq il-parir. Il-provditur tas-servizz ma gab l-ebda prova tangibbli kif l-ilmentatrici, mara ta' 67 sena li ma kellha l-ebda tahrig fis-servizzi finanzjarji, setghet tiddikjara li ma ridetx parir. Fil-fatt hija xehdet, kif xehed binha wkoll, li kienu taw il-fiducja taghhom lill-provditur tas-servizz u qaghdu fuq dak li qalilhom hu. Hija ffirmat id-dokumenti u li fl-ebda mument ma gew spjegati lilha.

Imma anke kieku l-Arbitru kellu jqis dan is-servizz bhala *Promotion and Selling*, xorta wahda l-provditur tas-servizz kellu l-obbligu li jaghmel *appropriateness test.*

Dwar dawn it-tip ta' *bonds* il-provditur tas-servizz kellu jara, qabel kollox, jekk l-investitur kinetx f'qaghda li tifhem sew mhux biss in-natura ta' dawn il-*bonds* imma wkoll ir-riskji abbinati maghhom.

Il-provditur tas-servizz kellu jistabbilixxi jekk l-investitur prospettiv kellux *knowledge and experience* fit-tip ta' investiment relevanti ghall-prodott jew servizz li kien qed jigi offrut jew mitlub. Dan kellu jsir biex il-provditur tas-servizz ikun f'qaghda li janalizza jekk il-prodott jew servizz hux tajjeb (*appropriate*) ghall-investitur.

L-*Appropriateness Test* li kellu jsir mill-provditur tas-servizz kellu appuntu dan il-ghan.

---

[9] *A fol.* 12
[10] *A fol.* 65

Apparti hekk, il-provditur tas-servizz kien ukoll obbligat li jaghti taghrif (*disclosure*) dwar il-karatteristici tal-prodott, kif ukoll ir-riskji abbinati. Dan sabiex l-investitur seta' jiehu decizjoni infurmata.

Dan huwa stabbilit f'regoli 2.21 u 2.22 tal-*Investment Services Rules-Standard Licence Conditions* (*ISR-SLC*) mahruga milll-*MFSA* li kienu japplikaw ghall-provditur tas-servizz odjern.

Il-provditur tas-servizz stess xehed li l-ilmentatrici kienet *'housewife'.*

'Fil-fatt, min-notamenti kienet irtirata, kienet pensjonanta. Hi kellha skola sekondarja'.

Filwaqt li jghid li hija kellha xi investimenti ohra qabel, jghid ukoll li:

'*Nghid li meta kienet se tinvesti riedet investiment aktar safe milli kellha qabel'.*

Il-provditur tas-servizz ma spjega bl-ebda mod kif l-*SNS* kien '*safe'* aktar. Fil-fatt, kif digà saret referenza aktar 'il fuq f'din id-decizjoni meta gie analizzat l-*SNS*, meta sar l-investiment lill-ilmentatrici dan il-Bank kien digà kellu problemi serji; izda, ghall-provditur tas-servizz din ma kinetx problema ghaliex serrah rasu li l-gvernijiet kienu ser jghinu l-banek li kienu f'diffikultà. Dan kien riskju li ha l-provditur tas-servizz li m'ghandhiex tbatih l-ilmentatrici.

Fuq kollox, peress li l-ilmentatrici riedet prodott *'safe'* u li tiehu l-kapital lura, u dan il-prodott ma kienx jiggarantixxi l-kapital, allura, ma ntlahqux *l-aspirazzjonijiet legittimi u ragonevoli taghha* kif jistipula l-Art. 19(3)(c) tal-Kap. 555 tal-Ligijiet ta' Malta.

Barra minn hekk, kienet tezisti relazzjoni fiducjarja bejn il-partijiet u, ghalhekk, il-provditur tas-servizz kellu jagixxi bhala missier tajjeb tal-familja u jara li flus tal-ilmentatrici ma jitpoggewx f'riskju zejjed kif, fil-fatt, gara.

Bhala *Licence Holder* tal-*MFSA*, il-provditur tas-servizz kellu wkoll jaghti servizz professjonali u fl-ahjar interessi tal-konsumatur:

'When providing Investment Services to clients, a Licence Holder shall act honestly, fairly and professionally in accordance with the best interests of its clients and shall comply with the relevant provisions of the Act, the Regulations

issued thereunder, these Rules as well as with other relevant legal and regulatory requirements'.[11]

Kieku l-provditur tas-servizz ghamel *Appropriateness Test* bir-reqqa kif kellu jaghmel, ma kienx joffri dan il-prodott lill-ilmentatrici li, kif xehed hu stess, kienet mara avvanzata fl-età u li digà kienet pensjonanta u rtirata mix-xoghol. Meta persuna tasal f'dik l-età huwa mistenni li l-provditur tas-servizz iqis dawn ic-cirkostanzi u verament jagixxi '*in the best interests of the client'.*

Ghar-ragunjiet kollha moghtija f'din id-decizjoni, l-Arbitru jasal ghall-konkluzjoni li l-ilment huwa wiehed gust, ekwu u ragonevoli u qed jilqghu sakemm huwa kompatibbli ma' din id-decizjoni.

L-ilmentatrici investiet is-somma ta' €7,432.80.[12]

Ghaldaqstant, *ai termini* tal-Artikolu 26(3)(c)(iv) tal-Kap. 555 tal-Ligijiet ta' Malta, l-Arbitru qed jordna lil *All Invest Co. Ltd.* thallas lill-ilmentatrici s-somma ta' sebat elef, erba' mija u tnejn u tletin ewro u tmenin centezmu (€7,432.80).

Bl-imghax legali mid-data ta' din id-decizjoni sad-data tal-hlas effettiv.

L-ispejjez tal-kaz huma ghall-provditur tas-servizz.

Dr Reno Borg
Arbitru ghas-Servizzi Finanzjarji

[11] *SLC 2.01*
[12] *A fol.* 10